

PREAMBULA

Učesnici Konferencije zaštitara prirode regiona Balkana "Zeleni talas 2021" donose Deklaraciju o regionalnoj saradnji zaštitara prirode balkanskog regiona kao standard kojim formalizuju stavove i načela saradnje.

Dužnost potpisnika je da ističu i slede stavove i principe sadržane u Deklaraciji i da se suprotstave pritiscima da se ti principi prekrše.

Deklaracija uspostavlja principe solidarnosti zaštitara prirode kada su ugroženi javni interesi zaštite tla, vode, vazduha i biodiverziteta.

OBRAZLOŽENJE

Deklaracija je namenjena podršci zaštitara prirode u celom regionu, koji se suočavaju sa dramatičnim ugrožavanjem i uništavanjem životne sredine i prirode u načelu.

Kako ne uspevamo da se izborimo sa problemima u oblasti zaštite prirode, životne sredine i poštovanja zakona, svih zemalja balkanskog regiona, pokrenuli smo inicijativu za regionalnu saradnju radi jačanja solidarnosti i uticaja lokalnih inicijativa.

U svim zemljama Balkana postoje brojna žarišta koje brane lokalni aktivisti, a od životnog su značaja za ceo region. Inicijative često ostaju izolovane, bez šire podrške i oslonjene samo na svoje snage. Bez solidarnosti šireg fronta snaga za zaštitu prirode, umanjuju se šanse za rešavanje problema koji daleko prevazilaze okvire lokalnog.

Verujemo da je transparentna platforma za saradnju neophodna i da bi takva platforma omogućila veći nivo solidarnosti i udruživanje snaga, kao i prevazilaženje problema mešanja interesnih grupa u rad autentičnih inicijativa.

Deklaracija o saradnji zaštitara prirode balkanskog regiona

U savremenom svetu desilo se ono što niko nije mogao da pretpostavi. Širom sveta, mnoge reke i planinski potoci su u cevima, a život u njima i oko njih je mrtav. Šume i parkovi se nemilice seku. Nestaju ogromna prostranstva šuma koje su naši prethodnici sa dobrim razlogom sadili. Truje se tlo, voda koju pijemo i vazduh koji dišemo.¹

Sve stvari u prirodi su povezane. Svaka aktivnost koju čovek učini na planeti Zemlji ima svoje posledice. Ako se ne zaustavi uništavanje prirode, budućnost svog živog sveta izgleda mračno.

Govorimo u svoje ime i u ime onih koji ne mogu da se brane, a kojih se ovo najviše tiče: svog živog sveta, biljaka, životinja i naših potomaka.

Vođeni smo idejom da budućnost sveta počiva na zdravoj životnoj sredini, očuvanim prirodnim staništima i zaštiti biodiverziteta.

Nesavesno iskorištavanje prirode i njenih resursa višedecenijski je problem. Zagađenje tla, vazduha i voda neprimenjivanjem zakonskih regulativa, netransparentno investiranje u energetske sisteme, neplanska izgradnja hidroelektrana, nesrazmerne i neplanske seče šuma, neekološko eksploatisanje rudnih bogatstava, izgradnje privatnih objekata u zaštićenim područjima i korupcija su problemi koji se tiču celog regiona.

Uprkos protivljenju građana, donosioci odluka, suprotno zakonima i brojnim međunarodnim konvencijama, donose odluke i sprovode politiku koja je u skladu sa interesima investitora i kapitala, a ne u skladu sa održivim razvojem. Znamo da postoje brojna održiva rešenja za korišćenje energije, ali ne vidimo političku volju da se ona primene.

Postoje težnje građana iz cele regije Balkana da zajedničkim delovanjem spreče degradaciju životne sredine i uništavanje biodiverziteta. Neke od tih težnji definisane su Deklaracijom o zaštiti rijeka Zapadnog Balkana.

[DEKLARACIJA-O-ZASTITI-RIJEKA-ZAPADNOG-BALKANA.pdf](#)

Zaštitari prirode balkanskog regiona obavezuju se na solidarnost i podršku lokalnih inicijativa i aktivnu pomoć najugroženijima u cilju zaštite prirode i životne sredine u načelu.

Zaštitari prirode će se zalagati za kvalitetnije zakonske okvire i strogo poštovanje već postojećih.

---

¹ The Creation: An Appeal to Save Life on Earth, [Edward O. Wilson](#), Milton, ISBN: 978-0-393-33048-9; [Climate Change 2021: The Physical Science Basis](#), [Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services](#)

Zaštitari prirode će u najvećoj mogućoj meri da poštuju principe harmoničnog života u svom okruženju, da rade na očuvanju i umnožavanju autohtonih vrsta biljaka i životinja, da podstiču rad malih proizvođača hrane, da izbegavaju korišćenje industrijskih proizvoda, da utiču na smanjenje količine otpada i trošenje resursa.

Zaštitari prirode će aktivno učestvovati u donošenju novih energetske strategije edukacijom, informisanjem javnosti, učestvovanjem u javnim slušanjima i diskusijama.

Energetski sistem bi trebalo da se fokusira na razvoju drugih, manje štetnih oblika održivih izvora energije, onih koji su besplatni, a skoro potpuno neiskorišćeni. To je geotermalna energija kojom je region izuzetno bogat, potom energija Sunca, a svakako da bi veliki značaj za energetske sistem predstavljala racionalizacija potrošnje i smanjenje gubitka električne struje prilikom njenog transporta koji je trenutno na vrlo visokom nivou. Bilo šta od pomenutog bi bez ikakvog problema višestruko kompenzovalo energiju koja se nemilice rasipa.

Zaštitari prirode će aktivno tražiti načine da doprinesu tranziciji na principe cirkularne ekonomije svojim znanjem, veštinama, izlaskom na teren, finansiranjem aktivnosti i na svaki drugi zakonom dozvoljen način.

Zaštitari prirode će se aktivno zalagati za sprovođenje međunarodnih sporazuma i deklaracija u nacionalne zakonske okvire²

Zaštitari prirode zalažu se za princip da zagađivač plaća sve.

Zaštitari prirode regiona Balkana “Zeleni talas 2021” svojim potpisom ili potvrdom putem elektronske pošte, prihvataju Deklaraciju o regionalnoj saradnji zaštitara prirode i [Etički kodeks zaštitara prirode](#), kao njen integralni deo.

Potpisnici se pozivaju da uzmu učešće u radu sekcija Zelenog talasa, da predstavljaju Deklaraciju u svojim sredinama, kao i da pozovu i druge zaštitare da je podrže svojim potpisom i delujući u skladu sa njenim principima.

---

² Agenda 21, Bečka konvencija, Arhuska konvencija, Bernska konvencija, Bonska konvencija, Ramsarska konvencija, ESPO konvencija i sve druge međunarodne, multilateralne i bilateralne ugovore i konvencije koje mogu biti od značaja.